

Údarás Áitiúla an Chláir
Scéim Teanga 2007 - 2010

Faoi Alt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003

“Dilis dár nOidhreacht”.

Comhairle Contae an Chláir
Comhairle Baile na hInse
Comhairle Baile na Sionna
Comhairle Baile Chill Rois
Comhairle Baile Chill Chaoi
Leabharlann Contae an Chláir

Clár

Caibidil 1 Réamhrá agus Cúlra

- 1.1 Treoirlínte chun scéim a ullmhú
- 1.2 Cion na scéime teanga
- 1.3 Dáta tosaithe na scéime
- 1.4 Forléargas ar Údaráis Áitiúla an Chláir
- 1.5 Réimse na seirbhísí atá ar fáil trí Ghaeilge faoi láthair

Caibidil 2 Soláthar Seirbhísí/Gníomhaíochtaí Ginearálta na Comhairle

- 2.1 Réamhthaighde a rinneadh
- 2.2 Cumarsáid leis an bpobal
- 2.3 Cumarsáid scríofa
- 2.4 Cumarsáid bhéil

Caibidil 3 Achoimre Seirbhísí/Gníomhaíochtaí atá á soláthar de réir rannóige

- 3.1 Réamhrá
- 3.2 Teangacha Oibre na seirbhísí éagsúla atá ar fáil
 - 3.2.1 Rannóga atá ag obair i nGaeilge
 - 3.2.2 Rannóga a chuireann seirbhís dhátheangach ar fáil
 - 3.2.3 Rannóga a chuireann seirbhís ar fáil i mBéarla amháin.

Caibidil 4 Tiomantais faoin Scéim

- 4.1 Réamhrá
- 4.2 Tiomantais faoin Scéim
- 4.3 Earcú Foirne
- 4.4 Oiliúint agus Forbairt Foirne
- 4.5 Gaelscoileanna agus eagraíochtaí Gaeilge

Caibidil 5 Monatóireacht agus leasú na scéime

Caibidil 6 Poiblíocht don scéim chomhaontaithe

Aguisín 1 Torthaí na Suirbhéanna a rinneadh

Caibidil 1 Réamhrá agus Cúlra

Tá an scéim seo á ullmhú ag Údarás Áitiúla an Chláir faoi Alt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Déanann Alt 11 foráil le haghaidh scéim reachtúil a ullmhú ag comhlacht poiblí ina sonraítear na seirbhísí atá sé ar intinn aige a sholáthar:

Trí mheán na Gaeilge;
Trí mheán an Bhéarla; agus
Trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla araon.

Leagtar amach sa scéim seo na bearta a ghlacfar le cinntiú go gcuirfear aon seirbhís nach gcuirtear ar fáil trí mheán na Gaeilge, ar fáil trí Ghaeilge laistigh d'achar aontaithe ama.

1.1 Treoirínte chun scéim a ullmhú

1.1.1 Déantar foráil in Alt 12 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, chun go n-ullmhódh an tAire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta treoirínte le heisiúint chuig comhlachtaí poiblí le cabhrú leo dréachtscéimeanna a ullmhú. Tá an scéim seo dréachtaithe faoi réir na dtreoirínte seo.

1.2 Cion na scéime teanga

1.2.1 Tá an scéim seo tógtha ar 'Phlean Gníomhaíochta Gaeilge do Údarás Áitiúla an Chláir 2004-2007', a bhfuil sé d'aidhm aige úsáid na Gaeilge san Údarás Áitiúil a mhéadú agus a spreagadh.

Is i mBéarla go príomha atá an soláthar seirbhísí faoi láthair agus is iad seo a leanas na haidhmeanna atá ag Údarás Áitiúla an Chláir:

- Tógáil ar thiomantas an Údarás Áitiúil an Ghaeilge a chur chun cinn agus ar na príonsabail go ndéanfaí caighdeán a chuid seirbhísí uile a dhearbhu agus a fheabhsú.
- Líon na seirbhísí a chuirtear ar fáil go dátheangach do chustaiméirí agus do chliant a mhéadú agus a fheabhsú, agus
- Inniúlacht na foirne sa Ghaeilge a fheabhsú trí oiliúint agus tacaíocht a chur ar fáil.

1.2.2 Is ar bhainistíocht shinsearach an Údarás Áitiúil go príomha a thitfidh an fhreagracht maidir le monatóireacht agus athbhreithniú a dhéanamh ar fhorálacha na Scéime.

1.3 Dáta tosaithe na scéime

1.3.1 Tá an scéim seo deimhnithe ag an Aire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta. Cuirfear tús leis an scéim le héifeacht ón 20 Lúnasa, 2007 agus beidh feidhm leis ar feadh tréimhse trí bliana ón dáta seo, nó go dtí go ndeimhneoidh an tAire scéim nua, de bhun Alt 15 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, cibé acu is luaithe.

1.4 Forléargas ar Údaráis Áitiúla an Chláir

Tá daonra timpeall 112,000 ag Contae an Chláir agus don chuid is mó, is contae tuathúil é. Cuireann Údaráis Áitiúla an Chláir réimse leathan seirbhísí bonneagair ar fáil, agus tá ról gníomhach acu i bhforbairt thionsclaíoch, ghnó, shóisialta, ealaíon, oidhreacht agus chultúrtha an chontae. Tá ról ionadaíoch agus feidhmiúcháin ag Údaráis Áitiúla mar go gcuimsíonn córas Rialtas Áitiúil na hÉireann idir ionadaíocht dhaonlathach agus riarachán poiblí. Is iad Comhairle Contae an Chláir, maraon le ceithre Chomhairle Baile in Inis, Baile na Sionna, Cill Rois agus Cill Chaoi na hÚdaráis Áitiúla atá sa Chlár. Tá gach Comhairle Baile sa chontae faoi dhlínse an Bhainisteora Contae.

Tá sé chraobhleabharlann déag i Leabharlann Contae an Chláir agus iad eagraithe i gcúig réigiún feidhmiúcháin, Ionad Staidéar Áitiúil, agus ceanncheathrú riaracháin le ceithre roinn seirbhísí leabharlainne. Is rannóg de chuid Chomhairle Contae an Chláir í an tSeirbhís Leabharlann féin. Is iad seo a leanas an liosta de leabharlanna brainse ar fud an Chontae:

Cora Finne, An Chrannaigh, Inis, Inis Díomáin, Cill an Dísir, Cill Dalua, Cill Chaoi, Cill Mhichíl, Cill Rois, Lios Dúin Bhearna, Sráid na Cathrach, Cora Chaitlín, An Scairbh, an Sionna, Droichead Abhann Ó gCearnaigh, agus an Tulach.

Cuireann Údaráis Áitiúla an Chláir seirbhísí ar fáil faoi ocht ngrúpa clár mar atá caighdeánach do na hÚdaráis Áitiúla go léir.

- Tithíocht agus Tógáil
- Bóithre, Iompar agus Sábháilteacht
- Soláthar Uisce agus Séarachais
- Dreasachtaí agus Riar na Forbartha
- Cosaint Comhshaoil
- Áineas agus Taitneamhacht
- Talmhaíocht, Oideachas, Sláinte agus Leas
- Seirbhísí Eile

Is é seo a leanas ráiteas misin Údaráis Áitiúla an Chláir:

“Ardchaighdeán a bhaint amach trí sholáthar seirbhíse agus trí chomhpháirtíocht iniatach chun forbairt shóisialta, chultúrtha, eacnamaíoch agus chomhshaoil Chontae an Chláir a chur chun cinn.”

Go praiticiúil tugann sé seo sraith ‘cuspóirí’ do Údaráis Áitiúla an Chláir a léiríonn na nithe is mian leo a bhaint amach:

1. Soláthar Seirbhísí den Scoth – seirbhís den scoth a sholáthar atá dírithe ar riachtanais ár gcustaiméirí/saoránach.
2. Iniamh Sóisialta – Iniamh sóisialta a chothú agus imeallú a throid.
3. Daonlathas Feabhsaithe - Oibriú laistigh de chreatoibre prionsabail daonlathacha chun rannpháirtíocht phoiblí agus phobail a bhaint amach chomh mór agus is féidir.
4. An comhshaoil a fheabhsú agus a chaomhnú – An comhshaoil a fheabhsú, a chaomhnú agus a mhéadú ar mhaithe leis na glúnta sa lá atá inniu ann agus sa todhchaí
5. Forbairt Inmharthanach Chomhtháite – forbairt inmharthanach chomhtháite chothrom a bhaint amach.

6. Acmhainní daonna – fórsa oibre deaspreagtha, oilte a fhorbairt a dhíreoidh ar an gcustaiméir.
7. Forbairt Tuaithe – Tacaíocht a thabhairt do limistéir tuaithe an chontae ina bhfuil an struchtúr lag.
8. Rannpháirtíocht Pobail – Tacaíocht a thabhairt do rannpháirtíocht ón earnáil phoiblí agus deonach
9. Cumarsáid – Straitéis a fhorbairt chun cumarsáid inmheánach agus sheachtrach a chur chun cinn agus a fheabhsú.
10. Éifeachtacht – Luach Airgid – Éifeachtacht agus éifeachtúlacht a fheabhsú agus luach airgid a bhaint amach.

Príomhluachanna

Is iad seo a leanas na croíluacha a aithnítear inár bPlean Corporáideach, 2004-2009:

- Seirbhís Custaiméirí d’Ardchaighdeán
- Daonlathas Feabhsaithe
- Ag tacú leis an bPróiseas Daonlathach
- Ceannaireacht Pobail
- Trédhearcacht
- Inrochtaineacht, Comhionannas agus Meas
- Aitheantas a thabhairt d’fhostaithe
- Comhairliúchán agus Comhpháirtíocht
- Muinín agus Ionracas
- Ag Amharc Amach agus ag Éascú
- Feabhsúchán agus Freagracht Leanúnach
- Éifeachtacht agus Cuntasacht
- Soghluaiste

1.5 Custaiméirí agus Cliaint

Chomh maith leis an teagmháil laethúil lenár gcustaiméirí ar bhonn aonair, pléimid le bonn custaiméirí/cliaint níos leithne, ina measc:

- An tAire Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil
- Ranna Rialtais agus Oifigí Airí eile
- Grúpaí Áitiúla agus Grúpaí Deonacha
- Eagraíochtaí agus Grúpaí Éagsúla Gaeilge
- Gníomhaireachtaí Stáit
- Páirtnéirí Sóisialta
- Údaráis áitiúla agus réigiúnacha eile
- Eagraíochtaí san Aontas Eorpach
- Grúpaí LEADER
- Soláthróirí seirbhíse san earnáil phríobháideach
- Bord Forbartha an Chontae
- Ionadaithe an Choiste um Bheartas Straitéiseach
- Meáin Áitiúla agus Náisiúnta
- Gnólachtaí príobháideacha áitiúla

1.6 Réimse na seirbhísí atá ar fáil trí Ghaeilge faoi láthair

Is í príomhchuspóir Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 a chinntiú go mbeidh fáil níos fearr ar sheirbhísí poiblí trí Ghaeilge agus iad ar ardchaighdeán. Tá Údaráis Áitiúla an Chláir tiomanta do dhualgais an Achta seo, agus do na haidhmeanna atá liostaithe sa Scéim seo. Tugtar liosta de na seirbhísí atá ar fáil trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla faoi láthair i gcaibidil 3. Tá liosta ann de sheirbhísí a bhfuil cuid díobh ar fáil trí Bhéarla agus trí Ghaeilge araon san áireamh chomh maith, agus cuirfear é seo ar fáil i ngach limistéir fáiltithe.

Caibidil 2 Soláthar Seirbhísí/Gníomhaíochtaí Ginearálta na Comhairle

2.1 Réamhthairde a rinneadh

- 2.1.1 D'fhoilsigh Údarás Áitiúla an Chláir fógraí ag tabhairt cuireadh d'aon pháirtithe leasmhara ionadaíocht a dhéanamh maidir le hullmhú na Scéime faoi Alt 11, sa Clare Champion (Feabhra 24, 2006) agus i Foinse (Feabhra 26, 2006), agus ar shuíomh idirlín Chomhairle Contae an Chláir ar 24 Feabhra, 2006.
- 2.1.2 Foilsíodh fógraí i nuachtlitir na foirne "Newsreel" chomh maith, agus ar an Inlín. Bhí suirbhé curtha i gcrích maidir le leibhéal reatha na Gaeilge san eagraíocht sula ndearnadh an comhairliúchán don scéim seo. Úsáideadh an fhaisnéis seo chomh maith ar son cuspóirí na Scéime seo.
- 2.1.3 Rinneadh cur i láthair do bhaill tofa na gcúig Chomhairle atá in Údarás Áitiúla an Chláir mar seo a leanas: Comhairle Contae an Chláir; Comhairle Baile na hInse; Comhairle Baile Chill Rois; Comhairle Baile Chill Chaoi agus Comhairle Baile na Sionna, chomh maith leis an bhFoireann Bainistíochta, Bainisteoir an Chontae agus na Stiúrthóirí Seirbhíse.
- 2.1.4 Bhí comhairliúcháin ann chomh maith leis an gCoiste Straitéiseach um Bheartas Cultúrtha agus leis an nGrúpa Feidhmiúcháin Turasóireachta, Oidhreacht agus Cultúrtha.
- 2.1.5 Eagraíodh cruinnithe poiblí (ceann i ngach toghcheantar) agus tugadh cuireadh do phobal ginearálta na seirbhísí ba mhó a theastaigh ón bpobal a chur in iúl go gcuirfí ar fáil trí Ghaeilge iad, mar seo a leanas: Sionna (Aibreán 4), Cill Dalua (Aibreán 5), Cill Rois (Aibreán 6), An Scairbh (Aibreán 10); Inis Díomáin (Aibreán 11) agus Inis (Aibreán 12). Fógraíodh na cruinnithe seo uile ar Dhialann Phobail Clare FM, agus bhí bileoga fógraíochta ar fáil i limistéir fáiltithe agus i leabharlanna.
- 2.1.6 Rinneadh iniúchadh ar na foirmeacha iarratais go léir atá in úsáid reatha in Údarás Áitiúla an Chláir le deimhniú a dhéanamh ar an líon atá ar fáil go dátheangach nó i mBéarla amháin, ar mhaithe le foráil a dhéanamh lena n-aistriú.
- 2.1.7 Cuireadh cártaí Tuairim Chustaiméara ar fáil i limistéir fáiltithe in oifigí éagsúla Comhairle Contae an Chláir, Oifigí Ceantair, Comhairle Baile agus gach craobh den leabharlann.
- 2.1.8 Cuireadh ceisteanna maidir le soláthar seirbhísí trí Ghaeilge chomh maith i Suirbhé Custaiméirí a cuireadh mach ar an 6 Iúil, 2006.
- 2.1.9 Fuair Údarás Áitiúla an Chláir seachtó trí aighneacht in iomlán ón bpobal agus ó eagraíochtaí éagsúla Gaeilge le linn an phróisis comhairliúcháin. Rinneadh freastal maith ar formhór na gcrúinnithe poiblí agus rinneadh moltaí éagsúla maidir le bealaí chun soláthar seirbhísí trí Ghaeilge a fheabhsú. Dá thoradh sin, aithníodh trí phríomhréimse seirbhísí, an tSeirbhís Leabharlainne, Teicneolaíocht faisnéise .i. cion an suíomh idirlín agus cánachas gluaisteán mar thosaíochtaí le cur ar fáil trí mheán na Gaeilge, agus is orthu sin a dhíríonn an Scéim seo.

2.2 Cumarsáid leis an bpobal

Maidir le modhanna cumarsáide leis an bpobal i gcoitinne, déanfaidh Údarás Áitiúla an Chláir a ndícheall cumarsáid dhátheangach a dhéanamh a oiread agus is féidir. I measc na modhanna beidh:

- Bróisiúir agus bileoga eolais
- Foirmeacha iarratais
- Foilseacháin
- Preasráitis
- Suíomh Ghréasáin

2.2 Cumarsáid scríofa

Le linn saolré na scéime seo, cuirfidh Údarás Áitiúla an Chláir na prionsabail seo a leanas i bhfeidhm ar na haicmí éagsúla doiciméadúcháin scríofa a tháirgíonn siad:

2.2.1 Bróisiúir, Bileoga Eolais agus Foirmeacha Iarratais

- Ó thús na scéime beidh gach bileog eolais agus foirm iarratais nua dhátheangach, agus ar fáil ar aon cháipéis amháin ach amháin má bhíonn méid, nádúr nó leagan amach na cáipéise de chineál a dhéanfaidh clúdach amháin níos praiticiúla.
- Fad agus a mhairfidh an scéim seo, déanfar athbhreithniú ar bhileoga eolais agus ar fhoirmeacha iarratais nach bhfuil ar fáil go dhátheangach faoi láthair. Cuirfear gach foirm iarratais agus aon bhileog eolais chomhbhainteach atá in úsáid faoi láthair ar fáil go dátheangach iad, agus beidh siad ar fáil mar cháipéis amháin ach amháin má bhíonn clúdach ar leithligh níos praiticiúla i bhfianaise mhéid, nádúr agus leagan amach na cáipéise féin.
- I gcás foirmeacha iarratais náisiúnta caighdeánaithe nach dtáirgíonn Údarás Áitiúla an Chláir, cinnteofar go mbeidh soláthar sásúil d'fhoirmeacha dhátheangacha ar fáil i bhfoirm dhátheangach. I gcás cáipéisí faoi chlúdach ar leith, coinneofar soláthar sásúil foirmeacha i nGaeilge.
- Ní chuirfear cáipéisí tairisceana ar fáil go dátheangach le linn saolré na chéad scéime.

2.2.2 Foilseacháin

- Leanfaidh Údarás Áitiúla an Chláir ag ullmhú eagrán dhátheangacha de na cáipéisí sin atá ordaithe ag alt 10 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, faoi chlúdach amháin, ach amháin nuair nach mbeadh sé sin indéanta mar gheall ar nádúr, méid nó leagan amach na cáipéise.

2.2.3 Preasráitis

- Ón uair a thosófar an scéim, cuirfear preasráitis a bhaineann le gníomhaíochtaí Gaeilge ar fáil go dátheangach agus déanfar iad a dháileadh chuig na meáin atá leagtha síos ag Roinn na Seirbhísí Corporáideacha, gnólachtaí caidreamh poiblí a fhostaíonn Údarás Áitiúla an Chláir, agus de réir na gcoinníollacha a leagfar amach sa straitéis caidreamh poiblí.
- Cuirfear 10% de gach preas-eisiúint a eisítear in aghaidh na bliana ar fáil go dátheangach ó thosú na scéime seo. Beidh Údarás Áitiúla an Chláir in ann urlabhraithe a chur ar fáil do na meáin Ghaeilge nuair is gá.

2.2.4 Suíomh Ghréasáin

- Cuirfear foilseacháin atá sonraithe in alt 10 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003, foirmeacha iarratais, sonraí teagmhála agus faisnéis faoi sheirbhísí agus rannóga Chomhairle Contae an Chláir ar shuíomh idirlín na Comhairle (www.clarecoco.ie) ar fáil go dátheangach le linn saolré na scéime seo. Déanfar measúnú ar chion dhátheangach suíomhanna idirlín Chomhairle Baile na hInse, Chomhairle Baile na Sionna, Chomhairlí Baile Chill Rois agus Chill Chaoi i rith saolré na scéimeanna a bheidh ann amach anseo.

2.2.5 Ríomhphost:

- Déanfar leasú ar an teachtaireacht séanadh caighdeánach ar chomhfhreagras ríomhphoist agus beidh sí i bhfoirm dhátheangach faoi dheireadh ré na scéime.

2.2.6 Comharthaíocht

- Beidh gach comharthaíocht úr a chrochann Údaráis Áitiúla an Chláir de réir na rialachán a dhéanfar faoi alt 9(1) d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003.

2.3 Cumarsáid bhéil

Is iad na fáilteoirí / oibreoirí malartáin na chéad phointí teagmhála leis an bpobal. Ón uair a chuirtear tús leis an scéim seo, beidh sé mar bheartas ag Údarás Áitiúla an Chláir a chinntiú go mbeidh feidhm le Seirbhís Ardchaighdeáin do Chustaiméirí don réimse seo:

- Beidh an fhoireann fáiltithe/malartáin in ann ainm an Údaráis Áitiúil a thabhairt i nGaeilge.
- Beidh taithí acu ar a laghad ar na beannachtaí bunúsacha Gaeilge.
- Tá socrúithe cuí ann ionas go mbeidh siad in ann baill den phobal a chur i dteagmháil gan mhoill le hoifig nó oifigeach atá freagrach as an seirbhís atá iarrtha a chur ar fáil trí Ghaeilge, más ann dóibh.
- Déanfar treoirínite a fhorbairt don bhfoireann chun cabhrú leo plé a dhéanamh ar cásanna mar seo.
- Má tharlaíonn sé nach mbíonn an pointe oifigiúil teagmhála don tseirbhís atá i gceist ar fáil, tabharfar deis glaoch ar ais don duine a ghlaonn chun an cheist a phlé as Gaeilge, nó munar mian leo glacadh leis sin, gabhfar leithscéal agus tairgeofar seirbhís trí Bhéarla idir an dá linn.
- Beidh fógraí sna limistéir fáiltithe agus ag ionaid oibre na foirne ag cur fáilte roimh úsáid na Gaeilge
- Déanfar treoir na n-ainmneacha den lucht foirne atá in ann seirbhís trí Ghaeilge a sholáthar a mhéadú le linn saolré na scéime seo, déanfar é a dháileadh ar an bhfoireann agus foilseofar é ar an Inlín agus ar an suíomh Idirlín.
- Spreagfar baill foirne atá líofa i nGaeilge chun guthphost agus teachtaireachtaí ríomhphoist as oifig a thaifeadadh go dátheangach.
- Leanfar le húsáid na Gaeilge ag cruinnithe Comhairle agus in oráidí agus aithisc ar fud an Chontae.
- Freastalófar ar dhaoine ar mian leo Gaeilge a labhairt ag cruinniú poiblí
- Beidh gné dhátheangach ag imeachtaí poiblí, mar shampla cuirí, óráidí agus aithisc.

Caibidil 3 Achoimre Seirbhísí/Gníomhaíochtaí atá á soláthar de réir rannóige

3.1 Réamhrá

Tugann an Chaibidil seo forléargas ar an staid ina bhfuil soláthar seirbhísí / gníomhaíochtaí ag rannóga aonair sna hÚdaráis Áitiúla. Tugann an chéad chuid den chaibidil liosta de na rannóga éagsúla agus den réimeas oifigiúil teanga a fheidhmítear i ngach cás. Tugann an dara cuid cur síos gearr ar fheidhmeanna / gníomhaíochtaí i ngach Rannóg.

3.2 Teanga Oibre na seirbhísí éagsúla atá ar fáil:

3.2.1 Rannóga a Fheidhmíonn trí Ghaeilge

Oibríonn an tOifigeach Forbartha Gaeilge trí mheán na Gaeilge agus dá réir sin cuireann sé/sí a c(h)uid seirbhísí ar fáil trí Ghaeilge ach amháin nuair a iarrann an custaiméir/cliaint go gcuirfí an tseirbhís sin ar fáil dóibh i mBéarla.

3.2.2 Rannóga a chuireann Seirbhís Dhátheangach ar fáil

Cuirtear na seirbhísí seo a leanas ar fáil go dátheangach, mar atá imlínithe:

- An Oifig Caomhnaithe:

Cuireann an tOifigeach Caomhnaithe seirbhísí comhairleacha ar fáil d'úinéirí agus áititheoirí Struchtúr Cosanta agus do dhuine ar bith a bhfuil spéis acu i gcaomhnú nó i ndeisiú seantithe, áitribh tráchtála nó struchtúir eile a bhfuil fiúntas ailtireachta nó stairiúil ag baint leo.

- Coiste Logainmneacha an Chláir:

Mar fhoghrúpa de Fhóram Oidhreachta an Chontae bunaíodh Coiste Logainmneacha an Chláir i 2002 chun comhairle a thabhairt maidir le logainmneacha a roghnú agus chun monatóireacht a dhéanamh ar ainmneacha a thugtar d'fhorbairtí nua. Spreagann an Coiste úsáid na Gaeilge sna logainmneacha sin, agus leanfar den obair seo le linn saolré na Scéime.

- An tIonad Staidéar Áitiúil:

Is leabharlann tagartha agus ionad taighde é Ionad Staidéar Áitiúil Leabharlann Contae an Chláir atá tiomanta do bhailiúchán ábhair a bhaineann le gné ar bith de Chontae an Chláir. Féadfar plé le fiosruithe ar na hábhair atá ann trí mheán na Gaeilge.

Mar léiriú ar an líon foirne a rinne an Dioplóma sa Ghaeilge agus orthu siúd atá ag staidéar faoi láthair don Teastas Eorpach sa Ghaeilge, measann Údaráis Áitiúla an Chláir go bhfuil sé tábhachtach a lua go bhfuil baill foirne sna rannóga seo a leanas atá sásta plé a dhéanamh leis an bpobal trí mheán na Gaeilge agus tá a gcuid sonraí teagmhála ar fáil sna limistéir fáiltithe go léir.

- Pobal & Fiontar

- Leabharlann Contae an Chláir, Ceanncheathrú na Leabharlainne, agus Músaem an Chláir.

3.2.3 Rannóga a chuireann Seirbhís ar fáil trí Bhéarla amháin

Is iad seo a leanas na rannóga in Údarás Áitiúla an Chláir a chuireann seirbhís ar fáil faoi láthair trí Bhéarla amháin.

- Bóithre (seachas oifig ceantair na Scairbhe/Chill Dalua mar atá sonraithe i gCaibidil 4)
- Seirbhísí Uisce
- Airgeadas (Ioncam, Deontais Ardoideachais seachas Cánachas Gluaisteán in oifigí na hInse agus Inis Díomáin áit a gcuirfear áis ar fáil le linn saolré na Scéime seo).
- Comhairle Baile Chill Chaoi
- Rannóg Tithíochta
- Oifig Ceantair Inis Díomáin (seachas Cánachas Gluaisteán mar atá sonraithe i gcaibidil 4)
- Comhairle Baile Chill Rois agus an Oifig Ceantair (seachas an Rannóg Airgeadais a shocrófar le linn saolré na scéime seo mar atá sonraithe i gcaibidil 4)
- Comhairle Contae an Chláir, Oifig Cheantar na Sionna; Comhairle Baile na hInse; agus Rannóga Comhshaoil, Seirbhísí Corparáideacha agus Acmhainní Daonna de chuid Chomhairle Contae an Chláir (meicníochtaí le cur i dtoll a chéile thar shaolré na Scéime seo, mar atá sonraithe i gCaibidil 4)
- An Rannóg Pleanála (seachas an Oifig Caomhnúcháin mar a shonraíodh in alt 3.2.2 thuas) ach tá meicníochtaí le cur i dtoll a chéile thar shaolré na Scéime seo, mar atá sonraithe i gCaibidil 4.
- Leabhar Contae an Chláir (seachas Músaem an Chláir agus Ceanncheathrú na Leabharlainne mar atá sa liosta i roinn 3.2.2 thuas agus craobhleabharlanna in Inis, Inis Díomáin, Baile na Sionna agus Cill Dalua agus Cartlanna Contae an Chláir mar atá sonraithe i gCaibidil 4).

Caibidil 4 Tiomantais faoin Scéim

4.1 Réamhrá

Tá Údaráis Áitiúla an Chláir tiomanta do líon sásúil foirne a bheith acu a bheith inniúil ar sheirbhís a sholáthar trí Ghaeilge i ngach rannóg de na hÚdaráis a dhéanann plé go rialta leis an bpobal. Admhaímid áfach nach mbeimid in ann é seo a dhéanamh le linn saolré ár gcéad scéim teanga. Dá bhrí sin tá rogha déanta de sheirbhísí a ndíreoidh Údaráis Áitiúla an Chláir orthu le linn saolré na scéime seo, ó thaobh féidearthachta, éileamh an phobail agus moltaí na gcustaiméirí.

Tá sé molta go ndéanfaí soláthar na seirbhíse Gaeilge ina limistéir seirbhíse a ainmniú ar an suíomh idirlín, agus ag ionaid fáiltithe éagsúla. Meastar go spreagfaidh sé seo baill den phobal chun leas a bhaint as na seirbhísí seo ar bhealach compordach muiníneach.

4.2 Tiomantais faoin Scéim

4.2.1 Teicneolaíocht na Faisnéise

Tá trí phríomhréimse oibre ag an rannóg féin:

- Tacaíocht Líonra agus Bonneagar
- Cothabháil Córas
- Forbairt Córas Gréasáin

Cuirfear na beartais seo a leanas i bhfeidhm maidir le cumarsáid leictreonach agus le cur chun cinn na Gaeilge le linn saolré na scéime:

- Déanfar leasú ar an teachtaireacht séanadh caighdeánach ar chomhfhreagras ríomhphoist agus beidh sí i bhfoirm dhátheangach faoi dheireadh ré na scéime.
- Cinnteoidh an Chomhairle go dtarraingeofar anuas cumas na gcóras plé leis an nGaeilge i ngach teagmháil tosaigh agus i ngach plé ina dhiaidh sin le comhairligh, cuideachtaí srl. Ba cheart go dtabharfaí faoi deara ina leith sin go bhfuil an Chomhairle, fearacht an chuid is mó de na Comhairlí Contae eile, ag brath ar Bhord Seirbhísí Ríomhaireachta an Rialtais Áitiúil as soláthar go leor dá córais, agus iarrfaidh an Chomhairle go soláthródh an Bord córais úra ar féidir leo dul i ngleic leis an nGaeilge
- Cinnteoidh Údaráis Áitiúla an Chláir go mbeidh córas bainistithe an ábhair ghréasáin a úsáidfear in ann plé le hábhar Gaeilge, agus go mbeidh tacaíocht aige d'ábhar agus do láithreáin dátheangacha gréasáin.
- Cuirfear na codanna seo a leanas de láithreán gréasáin reatha Chomhairle Contae an Chláir ar fáil go dátheangach laistigh de shaolré na scéime seo: Do Chomhairle; Déan Teagmháil Linn; Uaireanta Oscailte, Foirmeacha; Clár Vótála agus Togthóirí; agus Gairmréimeanna.
- Féadann Teicneolaíocht na Faisnéise a chinntiú go mbeidh aon bhogearraí ríomhaireachta nua lena mbaineann inrochtaineacht phoiblí atá á fhorbairt go hiomlán inrochtana don phobal sa Ghaeilge; agus cinnteoidh sí freisin (sa mhéid agus go mbíonn sé faoinár riail) go mbeidh na córais atá cheana ann comhoiriúnaithe laistigh de shaolré na scéime seo.
- Beidh aon chóras idirghníomhach nua oiriúnach ó thaobh teanga de, agus uasghrádófar na córais atá cheana ann, faoi dheireadh na scéime seo faoi réir sholáthar na gcóras éigeantach ó Bhord Seirbhísí Ríomhaireachta an Rialtais Áitiúil.

4.2.2 Leabharlann Contae an Chláir

An tSeirbhís Leabharlainne

Tá níos mó ná 170,000 léitheoirí cláraithe nó athchláraithe ann le 150,000 cuairteanna sa bhliain. Tá sé d'aidhm ag an Seirbhís Leabharlainne freastal a dhéanamh ar riachtanais faisnéise, cultúrtha agus oideachais Chontae an Chláir i sé chraobhleabharlann déag.

Faoi dheireadh na scéime, beifear in ann seirbhís chuntair dhátheangach a chur ar fáil sna leabharlanna craoibhe seo a leanas: Inis, Inis Díomáin, Baile na Sionna agus Cill Dalua.

Suíomh Idirlín na Leabharlainne

Ba í Leabharlann Chontae an Chláir an chéad leabharlann phoiblí in Éirinn a chuir a chatalóg ar an idirlíon, agus cuireann sé suíomh idirlín ar fáil do mhúsaem an údaráis áitiúil, chomh maith le seirbhís faisnéise ar líne don phobal, foilseacháin ar líne, fógraíocht litríochta, catalóg grianghraf agus léarscáileanna ar líne. Is cuid bhunúsach dá fheidhmiú agus dá struchtúr é an suíomh idirlín seo a bhfuil gradam buaite aige, ag amharc ar an 'leabharlann' ní mar fhoirgneamh ná mar institiúid amháin ach mar acmhainn don phobal le húsáid ar son faisnéise, foghlama, cultúir agus samhlaíochta, ag feabhsú caighdeán intleachtúil agus cultúrtha an tsaoil don phobal dá réir.

- Le linn saolré na Scéime seo, nuair atá deis ábhartha ann, beifear ag cur scríbhinní agus tuairimíocht i nGaeilge le cion an tsuíomh idirlín.

Seirbhísí Cartlainne Chontae an Chláir

Is seirbhís don chontae ar fad í an Chartlann Contae agus chomh maith le taifid na n-údarás áitiúla, bailítear ábhar léitheoireachta eile a bhaineann leis stair an chontae inti, ina measc páipéir príobháideacha, líníochtaí ailtireachta, léarscáileanna agus pleananna, páipéir eastáit, bailiúcháin ghrianghrafadóireachta agus taifid institiúidí acadúla, sóisialta agus eacnamaíocha.

- Le linn saolré na scéime seo cuirfear liostaí tuairisciúla ar fáil go dátheangach faoi bhailiúcháin taifead atá i nGaeilge.

Músaem an Chláir

Is í an fheidhm atá ag Músaem an Chláir cultúr ábhartha Chontae an Chláir a chaomhnú.

Le linn saolré na scéime seo:

- Cuirfear na córais faisnéise idirghníomhacha atá lonnaithe sa Músaem ar fáil go dátheangach, ar aon dul leis na córais idirghníomhacha atá ag freastal ar an nGaeilge faoi láthair.
- Tá turais an Mhúsaeim ar fáil trí Ghaeilge faoi láthair le linn Seachtain na Gaeilge. Leanfar leis an gcleachtas seo uair sa mhí agus leathnófar amach é go hamannta áirithe eile i rith na bliana, Lá Eorpach na dTeangacha mar shampla.
- Déanfar clár ceardlanna stairiúla do leanaí óga agus do dhaoine fásta a éascú trí mheán na Gaeilge uair sa ráithe.

An Oifig Ealaíon

Tá sé d'aidhm ag an Oifig Ealaíon struchtúir agus straitéisí a bhunú chun go mbeadh na healaíona faoi bhláth sa Chlár agus go mbeidh daoine aonair, grúpaí agus pobail in ann na healaíona a úsáid mar mheán léirithe daonna, chun pobail a thógáil agus chun freagraí cruthaitheacha ar sochaí a spreagadh.

Le linn saolré na scéime seo:

- Soláthróidh an Oifig Ealaíon seirbhís dhátheangach nuair is gá agus
- Leanfar le cur chun cinn na Gaeilge ina chláir oideachasúla.

4.2.3 Mótarchánachas

Pléann an Oifig Mhótarchánach le Cánachas Gluaisteán agus le ceadúnú tiománaithe do Chontae an Chláir. Le linn saolré na scéime seo:

Thar scolré na scéime seo, mar pointe tosaíochta soláthróidh Oifig Áitiúil, Inis Díomáin seirbhís trí mheán na Gaeilge ar trí lá den tseachtain agus soláthróidh Oifig na hInse seirbhís dá leithéid ar lá amháin den tseachtain. Déanfar athbhreithniú ar an tseirbhís seo agus méadófar é le linn scéimeanna i ndiadh an Scéim seo. Tá sé ar intinn ag Údarás Áitiúla an Chláir an tseirbhís seo a leathnú amach le linn saolré na scéimeanna ina dhiaidh seo ionas go mbeidh seirbhís iomlán ar fáil ó na hOifigí Cánachas Gluaisteán.

4.2.4 Oifigí Cathrach Chill Rois

Tá Comhairle Baile agus Oifig Ceantair Chill Rois freagrach as gníomhú chun leas an phobail a chothú agus gníomhaíochtaí ocht ngrúpa clár an Údarás Áitiúla á fheidhmiú acu i gCill Rois. Le linn saolré na scéime seo:

Pléifidh an Rannóg Airgeadais go dátheangach le custaiméirí maidir lena fheidhmeanna.

4.2.5 Infhaighteacht na Seirbhísí Gaeilge ag an gCuntar

Soláthróidh na hoifigí poiblí seo a leanas seirbhísí cuntair trí mheán na Gaeilge thar shaolré na scéime:

- Oifigí Ceantair na Scairbhe/Chill Dálua
- Rannóg na Seirbhísí Corparáideacha
- Rannóg na nAcmhainní Daonna
- An Rannóg Pleanála
- Oifigí na hInse den Rannóg Comhshaoil le síneadh na seirbhísí sin do na hoifigí ceantair thar shaolré na scéimeanna ina dhiaidh sin;
- Comhairle Baile na hInse
- Oifigí Chathartha na Sionna Leanfar ar aghaidh ag freastal ar an nGaeilge agus ag fearadh fáilte roimpi ag cruinnithe Chomhairle Baile na Sionna.

4.3 Earcú Fóirne

Maidir leis an nGaeilge, cuirfear na cuspóirí seo a leanas i bhfeidhm:

- Leanfar leis an gcleachtas maidir le hagallaimh Ghaeilge a dhéanamh mar chuid den phróiseas earcaíochta do ghrádanna riaracháin, agus déanfar an cleachtas seo do ghrádanna teicniúla a mheas.
- Déanfaidh an Rannóg Acmhainní Daonna athbhreithniú ar bheartais earcaíochta agus soghluaisteachta maidir le postanna in Údarás Áitiúla an Chláir.
- Tabharfar riachtanais agus dualgais na rannóga éagsúla san áireamh maidir le seirbhís a sholáthar trí Ghaeilge nuair atá baill foirne á lonnú agus á n-úsáid.

4.4 Oiliúint agus Forbairt Foirne

Ceann de na haidhmeanna atá inár bPlean Corparáideach fórsa oibre oilte a fhorbairt a mbeidh ardspreagadh aige agus é dírithe ar an gcustaiméir. Leanfaidh Údarás Áitiúla an Chláir lena dtiomantas maidir le hoiliúint agus forbairt foirne a sholáthar sa dá theanga

oifigiúil ar mhaithe le hinniúlacht na foirne a fheabhsú. Maidir leis an nGaeilge, cuirfear na cuspóirí seo a leanas i bhfeidhm:

- Cuirfear cúrsaí Gaeilge d'ardchaighdeán ar fáil le linn uaireanta oibre agus ina ndiaidh, ar nós an Chiorcail Cainte agus ranganna Gaeilge do thosaitheoirí, agus déanfar nuashonrú ar an mBeartas Oiliúna chun an aidhm seo a shoiléiriú.
- Spreagfar baill foirne chun scoláireachtaí Gaeleagras a lorg, an Teastas Eorpach sa Ghaeilge agus an Diplóma sa Ghaeilge a dhéanamh agus an Fáinne a chaitheamh.
- Cuirfear ábhar foghlama (foilseacháin, liostaí de shuíomhanna úsáideacha foclóra ar an Idirlíon) ar fáil chun soláthar seirbhísí trí Ghaeilge a éascú.
- Déanfar measúnú leanúnach ar gach cúrsa oiliúna Gaeilge chun a éifeachtúlacht a dheimhniú.
- Beidh feachtas teanga ina chuid den oiliúint ionduchtaithe le cinntiú go dtuigeann lucht foirne a thábhachtaí agus atá sí agus go mbeidh an fhoireann eolach faoina ndualgais faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla agus an Scéim Teanga.
- Cuirfear córas admhála bliantúil ar bun do bhaill foirne a thugann faoi fheidhmiú mar phointe teagmhála Gaeilge, nó a rinne cúrsa oiliúna.

4.5 Gaelscoileanna agus na hEagraíochtaí Gaeilge

- Is i nGaeilge amháin a bheidh gach tionscadal a thiomasaítear le gaelscoileanna, gaelcholáistí nó eagraíochtaí Gaeilge sa chontae.
- Cuirfidh Údarás Áitiúla an Chláir naisc le heagraíochtaí Gaeilge ar nós An Clár as Gaeilge agus grúpaí eile chun cur chun cinn na Gaeilge a chothú go ginearálta sa Chontae agus chun na seirbhísí atá ar fáil as Gaeilge san Údarás Áitiúil a fhógairt. Bunaíodh Fóram Gaeilge an Chláir chun freastal ar an gcuspóir seo. I measc a chuid feidhmeanna beidh cumarsáid níos fearr á spreagadh idir grúpaí Gaeilge sa Chontae, agus comhthionscadail sa Chontae ar nós Seachtain na Gaeilge agus Lá Eorpach na dTeangacha.

Caibidil 5 Monatóireacht, Athbhreithniú agus Fógraíocht don Scéim Chomhaontaithe

5.1 Monatóireacht agus Athbhreithniú

Beidh Bainistíocht Shinsireach Údaráis Áitiúla an Chláir freagrach as monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmiú éifeachtach na Scéime seo.

Beidh na daoine atá freagrach as an scéim ina gceantair féin i mbun na monatóireachta go laethúil agus le cabhair ón Oifigeach Forbartha Gaeilge beidh siad ag tuairisciú gach re mí ar a dhul chun cinn.

Déanfaidh an Coiste Gaeilge nuachumtha, le comhaltaí as rannóga éagsúla, monatóireacht ar sholáthar acmhainní dhátheangacha ina rannóg féin.

5.2 Poiblíocht don Scéim Chomhaontaithe

Is iad na príomh-mhodhanna a úsáidfear chun an scéim a chur os comhair an phobail:

Preas-ráitis;

Seoladh Oifigiúil na Scéime;

Forálacha na scéime a fhógairt;

Sonraí na scéime a dháileadh ar pháirtithe a rinne aighneachtaí, ach a sonraí teagmhála ar bheith ar fáil.

Aguisín 1 Suirbhéanna a Rinneadh

Torthaí ar Shuirbhé na Foirne

I suirbhé a rinneadh le gairid i measc na mball foirne le fáil amach an mbeidís sásta an leibhéal Gaeilge atá acu faoi láthair a fheabhsú, agus/nó a húsáid sa láthair oibre, nó nach mbeadh, fuarthas na torthaí seo leanas:

- (a) Ar léirigh tú riamh aon spéis ar fheabhas a chur ar do chuid eolais agus tuiscint ar an nGaeilge?

Fuarthas freagra dearfach ó 83, is é sin 59.7% díobh siúd a d'fhreagair nó 8.6% den bhfórsa oibre iomlán

- (b) An mbeifeá toilteanach an méid Gaeilge atá agat faoi láthair a úsáid sa láthair oibre?

Fuarthas freagra dearfach ó 87, is é sin 62.6% díobh siúd a d'fhreagair nó 9.02% den bhfórsa oibre iomlán.

Torthaí ar Shuirbhé Custaiméara

Ba iad na chéad trí thosaíocht maidir le riachtanais seirbhíse trí mheán na Gaeilge ná eolas láithreáin ghréasáin, seirbhísí leabharlainne agus mótarcháin. Comhordaíonn sé sin , mar sin, leis an méid a tháinig chun solais ag na ceardlanna poiblí comhairliúcháin don Scéim seo, agus dá réir sin, tugadh tosaíocht don trí limistéar seirbhíse sin i gcaitheamh shaolré na Scéime seo.